

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 281 – 283 กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศเป็นส่วนรวมด้วยและมาตรา 284 ได้บัญญัติให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ และการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนฝ่ายละเท่ากันเพื่อทำหน้าที่ในการกระจายอำนาจต่าง ๆ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : 112)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 5)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงมีบทบาท อำนาจ หน้าที่ อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไป รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นพลัง (สุพิชฌาย์ อภัยสุวรรณ, 2552 : 2)

ปรากฏการณ์ในช่วงเวลาสี่ถึงห้าปีที่ผ่านมา นั้น แนวทางการผลักดันต่อผู้ ขับเคลื่อนต่อการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน นั้นกลับไม่ได้หยุดนิ่งและยอมจำนนต่อข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีจำนวนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อย ที่ได้สร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน ภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น เช่นการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชน การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น การกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นที่มีกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การต่อกรกับอำนาจรัฐในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ การต่อสู้กับกลุ่มนายทุน หรือแม้แต่โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน แต่สิ่งที่น่าทำทนายต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้กับเป็นเรื่องของการต่อสู้ในแง่มายาคติต่อสังคมที่ยังคงมองว่าท้องถิ่นเป็นองค์กรที่หวังกอบ โภช โภงกิน เป็นลูกน้องนักการเมือง นายทุน แต่ทำอย่างไรที่เราจะส่งเสริมการทำงานในแบบแรกให้มีพื้นที่การนำเสนอต่อสังคม การยกระดับเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อขยายฐานและสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหลาย ๆ แห่งที่อยากจะทำแต่ไม่กล้าทำ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่อธิบายพัฒนาการเติบโตของการกระจายอำนาจ กระบวนการและกลไกการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ให้ก่อรูปและขับเคลื่อน ไปข้างหน้าอย่างมีความหวังและมีพลัง (สุพิชฌาย์ อภัยสุวรรณ, 2552 : 2)

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในแง่หลักการและการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลให้นโยบายและ โครงการพัฒนาท้องถิ่นนั้นตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับศักยภาพและทุนพัฒนาท้องถิ่น ได้รับการยอมรับจากประชาชน เสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตย และทำให้ นโยบายหรือ โครงการพัฒนานั้นสัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นย่อมขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้ ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกคนต้องมีส่วนร่วมจึงจะให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ เพราะจุดประสงค์หลักของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้มีบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดทิศทางการพัฒนา

ของท้องถิ่นของตนเอง โดยรัฐบาลส่วนกลางจะเข้าไปควบคุมหรือเกี่ยวข้องได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักปกครองตนเองของท้องถิ่น อันเป็นลักษณะพื้นที่ที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เพราะคนที่จะทราบถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุดก็คือคนในท้องถิ่นนั่นเอง (อรอนงค์ ธรรมกุล, 2539 : 4)

“การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชนและการประเมินผลงานกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประชาชนได้รับการลงมือกระทำเอง โดยเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและทำให้ทราบถึงวิธีการที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้องและทำให้ประชาชนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้สึกว่าการกระทำเหล่านั้นพวกตนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง อันจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางของการพัฒนาอย่างชัดเจน” (อรอนงค์ ธรรมกุล, 2539 : 4)

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน จึงมีบทบาท อำนาจ และหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการบริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และยังเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

“องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 และมีบทแก้ไขเพิ่มเติมในเวลาต่อมา พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบลอย่างมาก โดยได้ยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์คือมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวได้ว่าการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนี้เป็นผลผลิตหนึ่งของกระแสสังคมที่ต้องการจะปฏิรูปการเมืองดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นมิติหนึ่งของความพยายามในการปฏิรูปการเมือง โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี

ขนาดเล็กที่สุดแต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบทได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยประชาชนได้มีโอกาสในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมากขึ้น”(โกวิท พวงงาม. 2544) “ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล มีการดำเนินงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาตำบล กำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้วการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก็ย่อมที่จะสามารถแก้ไขปัญหาแล้วสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบลได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลให้ประชาชนในตำบลมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อองค์การบริหารส่วนตำบลและรู้สึกว่ามีคุณภาพ มีส่วนได้ส่วนเสียต่อถิ่นที่อาศัยซึ่งเป็นการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบให้แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวม”(อุทัยศิริ ๒๕๒๓ : 5-6 อ้างในสุพิชฌาย์ อภัยสุวรรณ. 2552 : 4)

แผนพัฒนาสามปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปีซึ่งอาจอธิบายได้ว่าแผนพัฒนาสามปีเป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยมีหลักคิดที่ว่าภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนานั้นๆจะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทางและภายใต้แนวทางการพัฒนานั้นๆจะมีโครงการหรือกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งโครงการหรือกิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนานอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาสามปีจึงถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่ทำให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมองเห็นอนาคตที่จะต้องดำเนินการล่วงหน้าภายในสามปี และเป็นเครื่องมือที่ทำให้การบริหารงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยมีการทบทวนปรับปรุงแผนเป็นประจำทุกปีและในการทบทวน

แผนจะมีการดำเนินการออกประชาคมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนภายในตำบล โดยแยกเป็นหมู่บ้าน เพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ในการนำแผนงานหรือโครงการมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาตำบลแต่ปรากฏว่าเวลาที่ออกดำเนินการประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น รับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อนำมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือและมาร่วมประชาคมจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมประชาคมจะเป็นประชาคมหมู่บ้านและผู้นำชุมชนในพื้นที่ ดังนั้นการรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนจึงอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร

จากการสอบถามนายประพันธ์ เพิ่มพูล (สัมภาษณ์. 2556) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ทราบว่าอาจจะเป็นไปได้ว่าประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารหรือยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และไม่ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีโดยอาจคิดว่าไม่ใช่ปัญหาส่วนตัว แต่เป็นสิ่งที่ทำให้ส่วนรวม จึงทำให้ไม่สนใจและไม่ได้ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีหรือบางส่วนอาจจะติดภารกิจในการประกอบอาชีพ เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม และจะต้องหารายได้เสริมในการเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมประชาคมได้และอีกส่วนหนึ่งอาจคิดว่าการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นเรื่องของส่วนราชการ เป็นเรื่องของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเรื่องของสมาชิกสภาตำบล เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลและการเข้าร่วมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาสามปี ก็ไม่ได้สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริงและที่สำคัญมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อยแม้ว่าจะมองเห็นว่าการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่โปร่งใส และบางโครงการที่ดำเนินการก็ไม่ได้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงแต่ประชาชนก็ไม่อยากเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมในการตรวจสอบอย่างจริงจังเพราะถือว่าเป็นเรื่องของส่วนรวม ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว

จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้งเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง
2. เพศอายุระดับการศึกษาอาชีพรายได้จำนวนสมาชิกในครอบครัวตำแหน่งในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนการเป็นเครือญาติกับผู้มีอำนาจ และการได้รับข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนมจังหวัดนครพนม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาด้านการตัดสินใจด้านการดำเนินการและด้านการติดตามและประเมินผลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดของอกิน ระบุพิพัฒน์ (2527 : 320) มาใช้เป็นขอบเขตในการศึกษาด้านเนื้อหา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 11,308 คน (ข้อมูลเมื่อ ตุลาคม 2556 จากสำนักทะเบียน กรมการปกครอง)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๊ำ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 387คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727 : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ตำแหน่งในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การเป็นเครือข่ายกับผู้มีอำนาจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๊ำ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ได้แก่

3.2.1 ด้านการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา

3.2.2 ด้านการตัดสินใจ

3.2.3 ด้านการดำเนินการ

3.2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๊ำ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) มีฐานะเป็นนิติบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๊ำ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต

โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการกำกับการบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน หรือ โครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวนำครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน

1. ด้านการศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหา หมายถึง ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาตำบล วางแผน โครงการหรือกิจกรรม การพัฒนาของตำบล
2. ด้านการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฝางอำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนโครงการหรือกิจกรรม และตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาของตำบล
3. ด้านการดำเนินการ หมายถึงประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ร่วมดำเนินการหรือประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้า ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและร่วมปฏิบัติตาม โครงการหรือกิจกรรมในแผนพัฒนาตำบล
4. ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึงประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินแผนพัฒนาตำบล การดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปี การประเมินความคุ้มค่าของโครงการที่ได้ดำเนินการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY